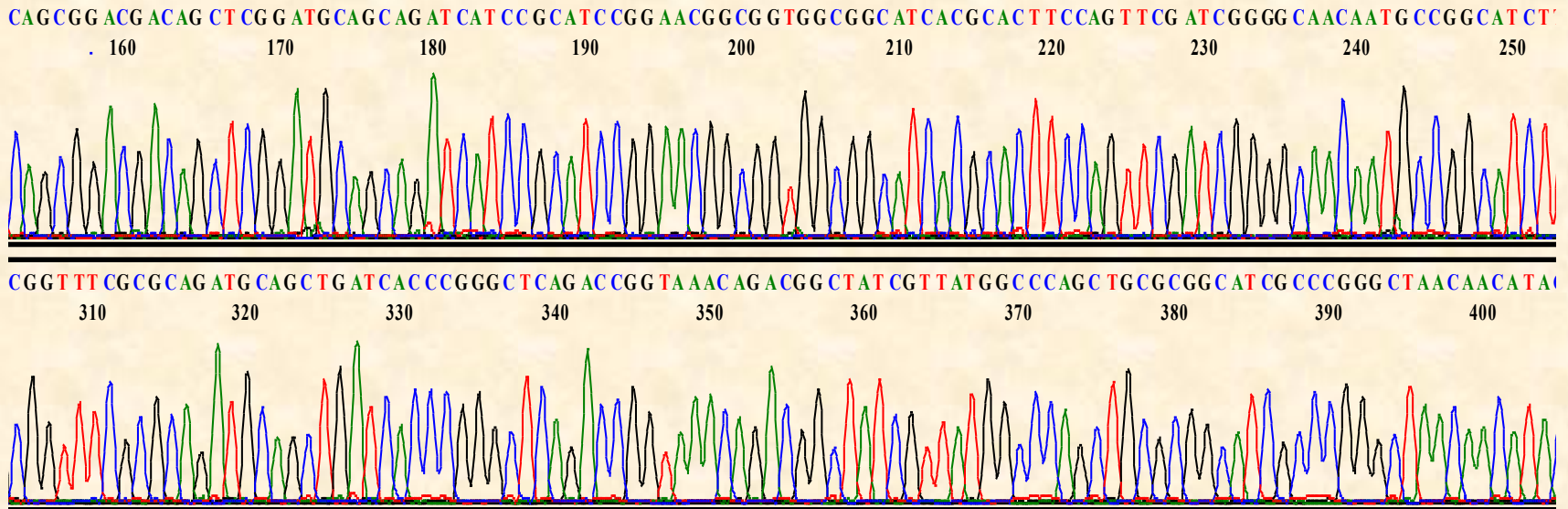

Predikce genů

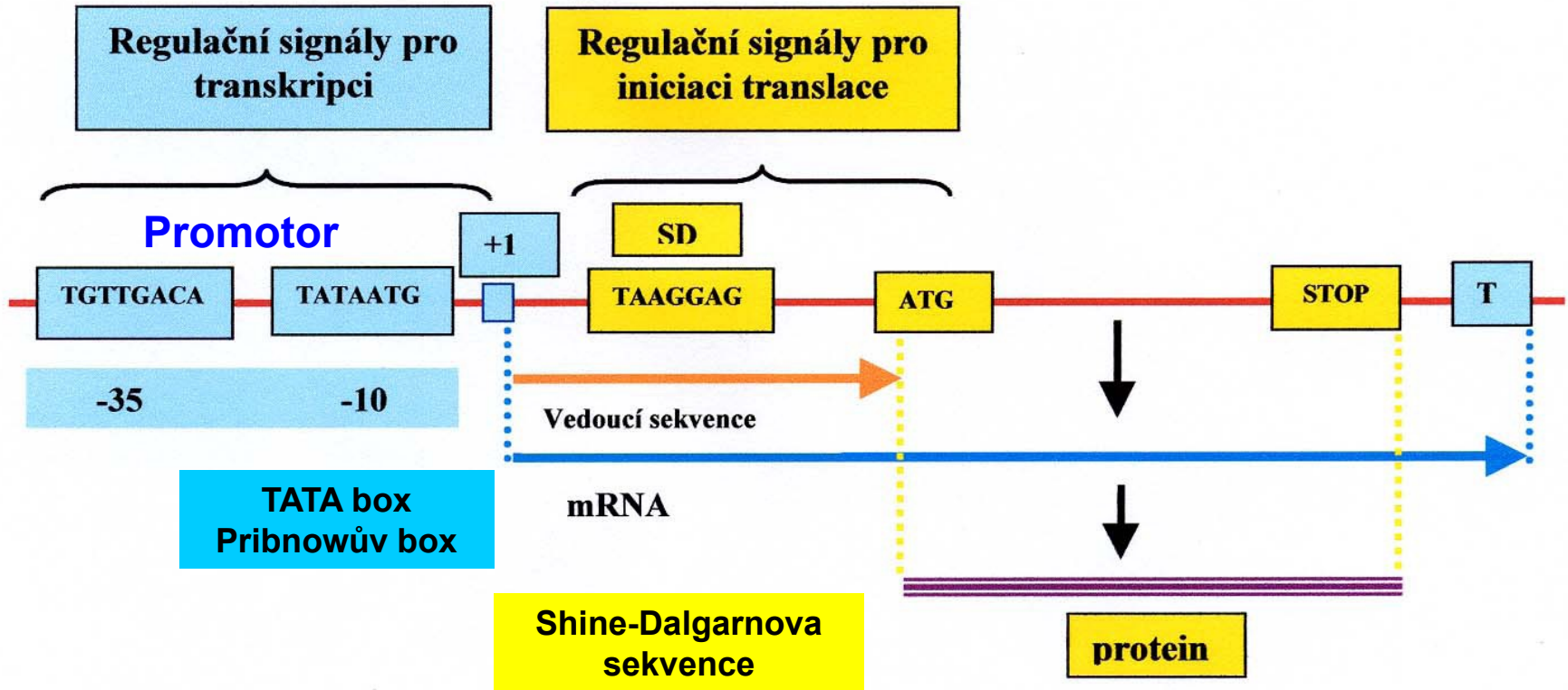

GATAGCGTAATGATCGGCTGGCTGCCGATTTTCATGCTGGTTTCCCAACGAAAATAACCGCTCACGGTGCCATCACGATCGCACACCGCAAATCGGCGG
TACAGGTGGTCGCGCCCGCCAGCACATCGCTGCGCCAATAATGATCTTTCAGCGGACGACAGCTCGGATGCAGCAGATCATCCGCATCCGGAACGGC
GGTGGCGGCATCACGCACCTCCAGTTCGATCGGGGCAACAATGCCGGCATCTTTCAGGGCAAAGCGAATAAACAGCACGCTCACCTCCGCGGCAGCGCC
AGCGCGGTTTCGCGCAGATGCAGCTGATCACCCGGGCTCAGACCGGTAAACAGACGGCTATCGTTATGGCCAGCTGCGCGGCATCGCCCGGGCTAAACA
CATACAGGTGGCGACCATCAATCACGGTCGGGGCGCCGGATCACGGCTGGCTTCCGGATAGGCGCTCAGCAGGGTAACGGCATCCACAATCACCAGCAT

Opravdu ORF kóduje protein?

- **ORF kóduje protein, který je podobný již dříve popsanému proteinu** (prohledávání **DATABÁZÍ** pomocí **ALIGNMENTU**).
- **ORF má typický obsah GC nebo frekvenci kodonů.** Srovnání s charakteristickými vlastnostmi známých genů ze stejného organismu.
- **Před ORF se nachází typické RBS (ribosome-binding site) nebo promotor.**

Translační a transkripční signální sekvence

Prokaryota

Algoritmy a nástroje pro identifikaci genů

- **Predikce genů na základě sekvenční homologie** – vyhledávání v databázích pomocí algoritmů.
- **Predikce genů *ab initio*** – predikce na základě statistických parametrů DNA sekvence.
- **Většina běžně používaných metod kombinuje oba dva přístupy.**

Prokaryota

ATG.....TAA

Bez intronů

SEKVENČNÍ HOMOLOGIE

**IDENTIFIKOVANÉ GENY VYUŽITY
PRO „TRÉNOVÁNÍ“ STATISTICKÉ
METODY**

**ANALÝZA ZBÝVAJÍCÍCH
ČÁSTÍ GENOMU**

Algoritmy a nástroje pro identifikaci genů

- Každý program má výhody a nevýhody –
rozumné použít více predikčních nástrojů.

GeneMark

GlimmerM

GRAIL

GenScan

Fgenes

GeneMark

<http://exon.gatech.edu/GeneMark>

Gene Prediction in Bacteria, Archaea and Metagenomes

For bacterial and archaeal gene prediction we recommend to use a parallel combination of [GeneMark-P*](#) and [GeneMark.hmm-P](#) with pre-computed models.

A novel genome can be analyzed either by the program with [Heuristic models](#) (if the sequence is shorter than 100 kb) or by the self-training program [GeneMarks*](#) (aka GeneMark.hmm-PS).

Metagenomic sequences can be analyzed by our [new program](#) with updated heuristic models.

Gene Prediction in Eukaryotes

For eukaryotic gene prediction you can use the parallel combination of [GeneMark-E*](#) and [GeneMark.hmm-E](#).

For a novel genome (the one whose name is not in the list of available models) you can install and run locally GeneMark.hmm-ES, the self-training program (just 10MB sequence is needed for training).

Gene Prediction in Viruses, Phages and Plasmids

For novel virus, phage and plasmid gene prediction you can use either the [Heuristic approach](#) (if the sequence is shorter than 50 kb) or the self-training program [GeneMarks](#) (aka GeneMark.hmm-PS). Both options will run the parallel combination of GeneMark and GeneMark.hmm.

Prokaryotické geny

- **Velmi jednoduchý přístup k predikci genů**
Zjednodušení vede k chybám, ale jejich množství je **POMĚRNĚ MALÉ**.
- **Chyby mohou vznikat při SEKVENCOVÁNÍ DNA.**
Přidání/odstranění startovního a/nebo stop kodonu může vést ke **ZKRÁCENÍ**, **PRODLOUŽENÍ** nebo úplnému **VYNECHÁNÍ** genu.

Predikce genů kódujících proteiny

- **Prokaryotické geny**
 - Nepřerušované úseky DNA mezi **startovním kodonem** (ATG, GTG, TTG, CTG) a **stop kodonem** (TAA, TGA, TAG).
- **Eukaryotické geny**
 - Přerušovány **introny**. Průměrná délka exonu je 50 kodonů, některé jsou mnohem kratší.
 - Některé introny extrémně dlouhé, geny zabírají mbp v genomové DNA.

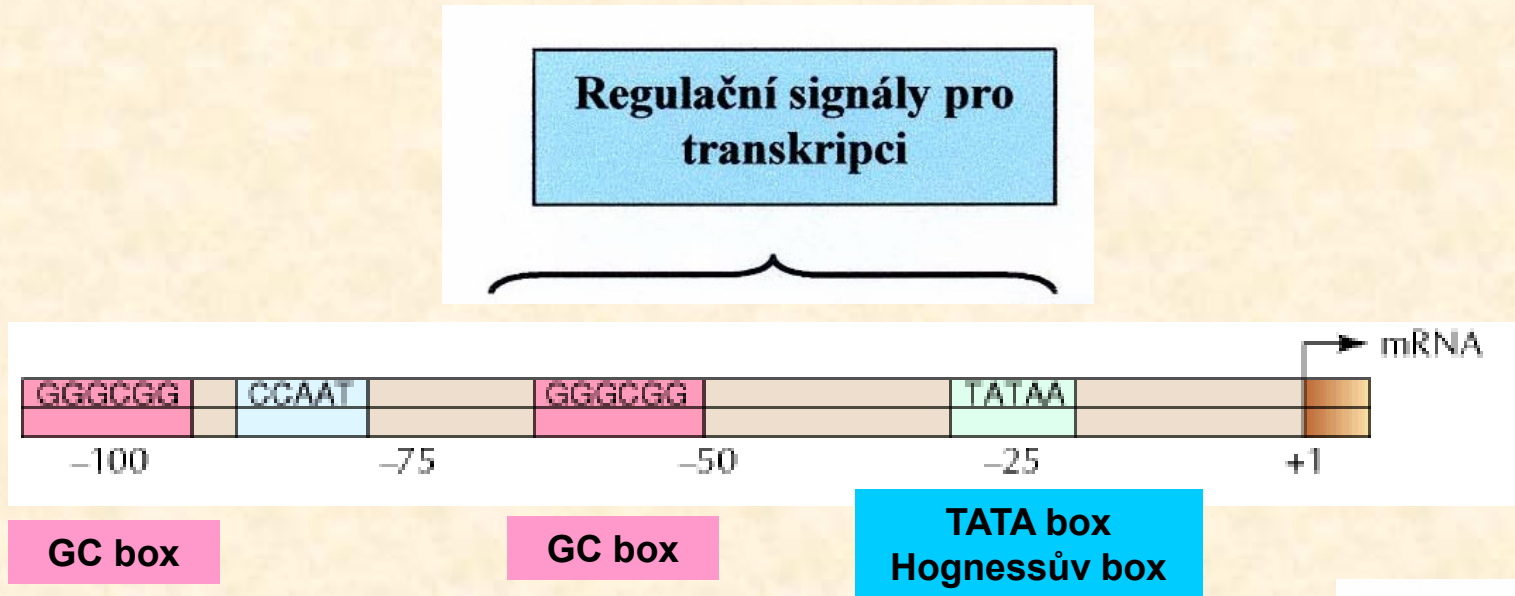
**Predikce eukaryotických genů je
mnohem složitější než predikce
genů prokaryotických a
představuje **STÁLE**
NEVYŘEŠENÝ problém!**

Eukaryotické geny

Jednobuněčná eukaryota

- **Genomy jednobuněčných eukaryot se výrazně liší** (frekvence intronů, jak velká část genomu je tvořena geny kódujícími proteiny).
- *Saccharomyces cerevisiae* – 67% genomu je protein-kódující, jen 4% obsahují introny.
- Hlenky – průměrný gen obsahuje 3,7 intronu.
- **Pro některá jednobuněčná eukaryota (kvasinky) je možné použít stejné postupy jako pro prokaryota.**

Translační a transkripční signální sekvence

Promotor RNA-polymerasy II

(gcc)gccRccAUGG

Kozak sequence
Sekvence Kozakové

Eukaryota

Eukaryotické geny

Mnohobuněčná eukaryota

- **Rozpoznání exonů/intronů**

Identifikace míst sestřihu: **GT** na 5 konci, **AG** na 3 konci.

- **Chyby při rozpoznávání exonů/intronů**

Velké množství chyb. Dlouhé introny – určeny jako intergenové úseky. Krátké intergenové úseky – určeny jako introny.

Eukaryota

Mnoho intronů, dlouhé intergenové úseky
Ab initio STATISTICKÉ METODY

IDENTIFIKOVANÉ EXONY

SEKVENČNÍ HOMOLOGIE